

Архів з бідою.
Чортківсько-Беретманська округа ОУН

ПАПКА

для 119

паперів

Протоколи про заходи повстанців
у Залотопотіцькому та Кронецькому
районах за 1945-1946 рр
Машикописи

20 р.

Крайні дати: 04 лютого 1945р.
04 серпня 1946р.

Кількість документів: 6

Кількість акцій: 6

Зберігати: постійно

1

Протокол
впавших друзів дня 28.IX. 1945 р.
в лісі біля села Возилів Золотопотікського району.

Переводячи перевірку терену рай. терен. "Летун" /Велес/ з рай. пропагандистом і гоєн. реф. перейшли до села Беремія. Корнетарчи з відеутності боїв ви С.Б. ком. "Зірка", рай. пропагандист перевів мітинг який в повні вдався. Про що свідчила масова участь населення. Зі села Беремія перейшли до с. Котільник /около 23 особи/, для полагодження орг. справ, з відкілья нічю з 27 на 28 перейшли до села Возилів і заквартирували в поблизькім лісі.

В лісі боївка ком. "Зірка" відлучилась і заквартирувала окремо, а друг "Летун" /Велес/ з своїми людьми усіх в числі 10 осіб перейшли далше, на узбічча Дністра. Виставивши стійку полягали усі спати. О год. 8ій рано стійковий куш. "Шрам" почув в долині над Дністром голоси, а як і сміхи жінок між якими дочували й російську мову. Тому побудив сплячих, які приготувилесь до евентуального відетуну, а сам повернув на попереднє становище. За кілька хвилин далше чути голоси й на дорозі, яка знаходилась в горішній частині узбічча. Почути дався хрякіт галуззя, корчі розступилесь і показався якийсь осібняк в вишівці; якого він /Шрам/ здержав окликом "етій! хто йде!" на що осібняк у вишівці відновів "а это кто"? Стійковий довго не думаючи пустив номім серію в автомата й скочив повідомити про те друзів. Почувши стріл друзя насторожилесь, а надбігаючий стійковий повідомив їх в чо му діло й тому друг "Велес" з другом "Соловійом" підбігли в супроводі стійкового в казанім напрямі для перевірення хто це мавби бути.

Идучи в данім напрямі найшли на становища більшовиків, які в лежачої постави прийали їх огнем на що ще венів друг "Велес" відновіти короткою серією з автомата коли зістав влучений кулею в лице, яка розірвала йому частину голови. Стрілець "Соловій" дістав серію по череві й знав убитий на місці. Стійковий "Шрам" відбиваючись зістав ранений в лівий бік однак венів цї втечи. Коли прийшов на таборовище всі прочі відетупили вже в діл до Дністра. Відетунакчі друзі перейшли долиною понад Дністер крізь глибокий яр і натрапили на таборовище боївки ком. "Зірка", який висунувши кулемет на становище розділив усіх своїх людей відповідно до теренових умовин, щоб зорганізувати, як слід оборону.

Більшовики пустились за відетупаючими. Однак коли знайшлись на відкритому місці кулеметчик боївки привитав їх кулеметним вогнем тоді більшовики відетупили й не намагались вже більш наетунати на становища оборонців. З покійного друга "Летуна" більшовики зняли торбу, пістоль, Ем.П., як і всеє одяг і нагого відвезли в район.

Була це частина рубахи, яка перейшла зза Дністра і по переданні тіла рай. властям відійшла в Толмачський район.

Тіла вбитих два дні лежали в районі на загальнім видовищі, а можливо, що і для зіндефіковання їх особистості.

На мітингу котрий відбувсь в кілька днів після того більшовики виказали точні назвиеька, як і функції вбитих.

Постій, 4.X.1945 р.

Рай. проп.
Рай. гоєн.

" - Девале" *Ван*
" - Лемко".

2

Протокол
з вправ друзів дня 28. IX. 1945 р.
в лісі біля села Возилів Золотопотіського району.

Переводячи перевірку терену рай. терен. "Летун" /Велес/ з рай. пропагандистом і гоел. реф. перейшли до села Береміни. Користаючи з відсутності боїв ви Ф.Б. ком. "Зірка", рай. пропагандист перевів мітинг який в повні вдався. Про що свідчила масова участь населення. Зі села Береміни перейшли до с. Котільник /около 23 особи/, для полагождення орг. справ, з відкільня нічю з 27 на 28 перейшли до села Возилів і заквартирували в поближкім лісі.

В лісі боївка ком. "Зірка" відлучилась і заквартирувала окремо, а друг "Летун" /Велес/ з друзями ком. "Зірка" /туди зі своїми людьми усіх в числі 10 осіб/ перейшли далше, на узбічча Дністра. Виставивши етійку полягали усі спати. О год. 8ій рано етійковий куш. "Шрам" почув в долині над Дністром голоси, а як і сміхи жінок між якими дочували й російську мову. Тому побудив сплячих, які приготувилсь до евентуального відетупу, а сам повернув на попереднє ста новище. За кілька хвилин далше чути голоси й на дорозі, яка знаходилась в горішній частині узбічча. Почути дався хрякит галуззя, корці розступилсь і показав якийсь себіняк в вишівці; якого він /Шрам/ здержав окликом "етій! хто йде"! на що себіняк у вишівці відповів "а ето кто"? Етійковий довго не думаючи пустив понім серію в автомата й екочив невідомити про те друзів. Почувши стріл друзя насторожились, а надбігаючи етійковий повідомив їх в чо му діло й тому друг "Велес" з другом "Соловійом" підбігли в супроводі етійкового в казанім напрямі для перевірення хто це мавби бути.

Идучи в данім напрямі найшли на становища більшовиків, які в лежачій постави прийняли їх огнем на що ще вепів друг "Велес" відповісти короткою серією з автомата коли зістав влучений кулею в лице, яка розірвала йому частину голови. Стрілець "Соловій" дістав серію по череві й внав убитий на місці ці. Етійковий "Шрам" відбиваючись зістав ранений в лівий бік однак вепів протечи. Коли прийшов на таборовище всі прочі відетупили вже в діл до Дністра. Відетупаючи друзі перейшли долиною понад Дністер крізь глубокий яр і натрапили на таборовище боївки ком. "Зірка", який виеунувши кулемет на становище розділив усіх своїх людей відповідно до теренових умовин, щоб zorganizувати, як слід оборону.

Більшовики пустились за відетупаючими. Однак коли знайшлись на відкритому місці кулеметчик боївки привитав їх кулеметним вогнем тоді більшовики відетупили й не намагались вже більш наступати на становища оборонців.

З покійного друга "Летуна" більшовики зняли торбу, пістоль, Ем.П., як і ввесь одяг і нагого відвезли в район.

Була це частина рубахи, яка перейшла зза Дністра і по переданні тіла рай. властям відійшла в Толмачський район.

Тіла вбитих два дні лежали в районі на загальнім видовищі, а можливо, що і для зиндефіковання їх особистості.

На мітингу котрий відбувся в кілька днів після того більшовики виеказали точні назвиська, як і функції вбитих.

Постій, 4. X. 1945 р.

Рай. проп.
Рай. гоел.

" - Лемко".
" - Лемко".

Протокол
в справі знавщиків друзів дня 28.XI.45 р.
в селі Заліщиках М. Зол. рай.

Дня 28.XI.45 р. рано покірні друзі рай. "Лемко", "Стрина", Зо-ох кушевич, рай. С.Б. всіх около 10-ть осіб перейшли зі с. М. до с. Заліщик Малих Золотопотікського району де заквартирували в підлісних хатах. Рай. С.Б. з 2-м стрільцями С.Б. заквартирував в окремій хаті, а інші з рай. "Лемком" заквартирували в іншій подальше одні від других. По переспанні з кілька годин покірний "Лемко" уділяв інформації кушевичу відносно орг. роботи в терені, перебрав гроші зі збірки і т.п. О год. 3.30 вбігли господарня і повідомила, що в селі знаходяться більшовики, які ішли в напрямі цих хатів. Кушева сан. "Віра" яка прийшла до хати повідомила, що під лісом бачила 3 особи, як і їй здається озброєні. Дійсно коли оден др. вийшов на подгір'я то ствердив, що це більшовики, які намагаються обсадити край лісу від сторони села. Зааярмовано всіх, які не знаючи єгли противника постановили продиратись в напрямі ліса по мимо більшовицьких застав.

Першим ішов кушевич "Шрам", а за ним інші, які користаючи з рова під його ослоню намагались дістатись в напрямі ліса. Коли були вже в половині д. дороги між лісом, а гатами, більшовики запримітили їх і розпочали стрілянину під впливом якої всі майже завернули в хату льшень "Шрам" дальше продирався дальше в напрямі ліса. Знаходячись в такій безвихідній колоземні і не маючи можності оцінити сили противника які знаходились вже в селі не залишалось їм нічого іншого лиш відступити в напрямі ліса по мимо ворожих застав. Користаючи з вище згаданого рова хотів під обстрілом ворога все таки вдалосся їм підійти до кінця цього рова який кінчався в віддалі 50-ть мтр. від лісу. Підсуювавшись ровом друзі провадили обстрілювання ворожих застав. При переході відкритого терену між лісом, а ровом уперз рай. "Лемко" влучений ворожою кулею, від якого автомата забрав кушевич "Січовик". Торбу з документами намагається взяти сан. "Віра", яку однак надаючи "Лемко" прилях цілим своїм тугаром. Продовжуючи вогонь з автоматів друзі кинулись в напрямі ліса на хаті котрого кушевич "Шрам" серями автоматом разив по ворожих заставах.

Коли друзі проломали ворожі застави і продерлись в ліс більшовики намагались оточити їх своїми флянками. Для ліквідації застави підсунувся орг. "Стрина" в напрямі більшовиків де зістав ранений в правий бік. Будучи при цьому сан. "Малка" і "Віра" немаючи змоги на місця зробити йому перев'язку намагались відпровадити його в напрямі відступу друзів. Однак по кільканадцятьох метрах др. "Стрина" внав. Ще кілька мтр. несли його на руках однак в огляду на натискаючі єгли противника на його власне прохання дострілив його з пістоля рай. пропагандист "Іван". Відступ продовжувавсь. Більшовики під-ряд змінювали становища створюючи застави в напрямі відступу однак по кількох змінах точки удару проломлюючи останню заставу від сторони гостинця друзі користаючи з вечірнього сумеру відступили в напрямі с. Передмістя. Огонь ворожий притих з огляду на те, що забракло їм наблів лише ракетами на намагались освітити шлях відступу друзів. Більшовики задержались в ночі в селі виставляючи міцні застави.

На слідуочий день забрали внавших друзів пок. "Лемка" і "Стрину" здержали з них одяг і разом зі своїми вбитими яких було 5-ть вбитих забрали в район. Між вбитими по второні більшовиків з одим капітаном.

По нашій стороні крім 2-ох вбіглих одим ранений.

Постій, і.XII.45 р.

Рай. прок. " - Іван".
Кушева сан. " - Віра".
Куш. "Шрам".

4

Протокол
про вставших друзів дня 8. II. 1946 р.
на присілку Космирина/Ласечина/Золотопотікського району.

Дня 8. II. 1946 р. на присілок Космирина/Ласечина/ приїхало автою около 20 більшовиків а з ними зловлений "Чумах". Авто лишили більшовики на дорозі а самі обскочили господарство Жарук Анни. На подвір'ї стрінули її дочку Васи-лину та запитали її, де є вхід до кріівки, в якій сидить "Шлях" Вона їм відпо-віла, що в нас нема жадної кріівки. Тоді більшовики сказали, щоб вона не говори-рила дурниць, бо вони і так знають, що кріівка під оборогом а вхід до неї спід дашка. Василина вбігла до хати і сказала мама, щоб не тайла нічого перед більшовиками про кріівку, бо вони і так все знають. Тоді вийшла з хати Жарук Анна і вказала вхід до кріівки. Він був закритий пачкою. Більшовики відкрили пачку і почали кричати: "Вилазь". З кріівки ніхто не відзивався. Тоді більшо-вики почали палити при вході якийсь газ. Пізніше почувся голос з кріівки: "не можна вилазити, бо дим." Один з більшовиків сказав: "не пали, бо подусиш людей". Більшовики заперестали палити. Дорогою на Пові над їхав господар, Карач Гав-рило, його більшовики закликали і сказали, щоб він ліз до кріівки. Господар почав плакати і проситися, що він до кріівки не полізе, бо його там застрі-лять. З кріівки почувся голос: "Лійте, ми стріляти не будемо, бо ми слабі". Од-наче Карач таки не поліз. Тоді більшовики заставили його, Омереку Федя та ще кілька сусідів розкопувати кріівку. З кріівки витягнули неживими "Шляха", "Со-ливу", "Мордана" та живих "Дуба" та "Сокола". Більшовики принесли води і почали рарувати повстанців. "Мордана" вдалося їм відтерти. "Шлях" та "Оленка" були не-живі. "Шлях" держав в руці ще пістоль, яким застрілив себе та "Оленку".

Витягнутих з кріівки забрали більшовики до району а господиню та її доч-ку до гарнізону. Господиню по 2-ох днях звільнено а дочку забрали до району.

Постій, дня 5 травня 1946 р.

"Черник"

Протокол
про вставших друзів дня 12. III. 1946 р.
на присілку Грабина Коропецького району.

Дня 11. III. 1946 р. попали повстанці: "Ждан", "Донець" та "Сокол" на більшо-вицьку засідку в лісі на присілку Грабина. Повстанці почали стріляти по більшо-виках і відступили без втрат.

Рано о 7-ій год. більшовики, що кватерували в Луці та Задарові вийшли до ліса на облаву. По 3-ох годинах знайшли кріівку, відкрили вхід і почали крича-ти: "Здавайсь". В кріівці сиділи: "Ждан", "Донець" та "Сокол". Коли почули крики більшовиків над кріівкою почали стіляти на більшовиків. Більшовики намагалися замінувати кріівку, але не могли підійти до кріівки, бо повстанці стріляли по них. Так відстрілювалися вони до год. 1-ої по пол. Тоді більшовики принесли со-ломи обіляли нафтою, запалили і почали довгими дучками втихати до кріівки. Повстанці, бачучи свій близький кінець пострілялися. Тоді більшовики вкинули ще дві гранати і розкопали кріівку, та витягнули тіла пок. повстанців з кри-івки. Забравши від них зброю та уніформи, викинули тіла на фіру і завезли до Луки. Там скинули під могилу і держали через вілий тиждень, щоби люди піз-навали, що то за одні. Тому що з місцевих людей ніхто не пізнав їх, більшо-вики дозволили їх похоронити. Тіла пок. повстанців похоронено на цвинтарі в селі Лука.

Постій, дня 6 травня 1946 р

Куц. пров. "Май"

5

Протокол
про впашого др. "Скалу" дня 14.V. 1946 р.
в селі Заліщики М. Золотопотікського району.

Дня 14.V. 1946 р. в с. Заліщики Малі о год. 10-ій вечером переходило 2-ох повстанців "Скала" і "Дон".

Довідавшись про присутність в селі друзів "Сичовика", "Білого" та "Луная" хотіли стрінутися вперше по пережитті трьох-місячного зимового нажиму. Перейшовши село нікого не стрічали, аж біля могили посипались по них ворожі кулі. Повстанці розскочились. Др. "Дон" зник більшовикам між будинками. На др. "Скалу" всіх 7-ох більшовиків зосередило увагу і вони пігналися за ним, щоби його зловити живим. Серед граду ворожих куль та ясного рефлекторного світла прийшлося повстанцеві продиратися до ліса. На 200 м. перед лісом ворожа куля перебила йому ногу. Не звертаючи уваги на біль, піднявся з великим напруженням і почав дальше проди ратися до ліса. 4 м. перед лісом друга куля валить його на землю, прошиваючи червну яму і розторошує кишки. Знесилений але ще притомний зриває др. "Скала" гранату, щоби не попасти живим у ворожі руки. Та на жаль обидві гранати не вибухають.

Добираючи останніх сил спрямовує цілку кріса в сторону ворога, щоби відсіч одержати вогненну заплату. По 4-ох крісових стрілах посипалось 3 серії з ППШ і одна з них поцілила др. "Скалу" в голову.

Другого дня ранком, коли тіло було вже зимне та скостеніле і не було спроможне дати належної відсічі ворогові, червоний кат заложив шнур на ший пок. др. "Скали" і так затягнув до села, щоби відтак фірою завезти до району і там кинути на жир псамта кружкам.

Здавалося, що на місці під лісом, здобутім власною кров'ю, стане могила а на ній хрест із написом "Впав за Волю України". Щодня рано і вечером діти будуть прикрашувати квітами могилу та співати революційні пісні а старші молитися за душу пок. друга.

Червоний кат забрав тіло пок. друга, щоби і пам'ять по нім не осталася в народі. Однак пам'ять про друга героя остане на завсіди в серцях українців.

Постій, дня 4.VI. 1946 р.

Рай. УЧХ "Мотря"

Протокол
про впаших друзів дня 8.II. 1946 р.
в лісі біля села Миколаївки Золотопотікського району

Дня 7.II. 1946р. провокатор Куліковський привів 40 більшовиків на місце де 8.I. 1946р. чекав на "Хмару" і сказав їм: "Шукайте, тут має бути криївка". Більшовики шукали ціле пополудне ізнайшли криївку, в якій сиділи: "Хмара", "Врон", "Чумак", "Галка" та "Богданка". Більшовики почали стріляти та кричати щоби вони здалися. На це повстанці відповіли стрілами. Тому що вже темніло більшовики поставили біля криївки варту та розкопали вогонь і так сиділи до рана. Повстанці через цілу ніч співали революційні пісні.

Рано 8.II. більшовики знова казали повстанцям, щоби вони здалися. Повстанці і цим разом відповіли їм стрілами. Тоді більшовики всунули до криївки дві газові гранати і стріли в криївці втихли. Більшовики розкопали криївку і побачили, що всі в криївці були неживі. "Хмара" сам застрілився, бо мав знак на чолі від стрілу. Більшовики забрали фіру від господаря, що брав дрова в лісі та завезли всіх до Миколаївки. В Миколаївці "віджив" Чумак" та почав плакати. Більшовики дуже втішилися, дали йому пити і загорнули в його шинель. Відтак забрали всіх до району. Зі Золотого Потока вивів побитих Шестерняк Василь/сержант НКДБ/до ліса і там їх скинув.

Постій, дня " травня 1946 р.

"Черник"

Протокол
про вбившого др. "Скалу" дня 14.V.1946 р.
в селі Залішки М. Золотопотіського району.

Дня 14.V.1946 р. в с. Залішки Млі о год. 10-ій вечером переходило 2-ох повстанців "Скала" і "Дон".

Довідавшись про присутність в селі друзів: "Січовика", "Білого" та "Луная" хотіли стрінутися вперше по пережитті трьох-місячного зимового нажму. Переїшли село нікого не стрічали, аж біля могили посипались по них ворожі кулі. Повстанці розкинулись. Др. "Дон" зник більшовикам між будинками. На др. "Скалу" всіх 2-ох більшовиків зосередило увагу і вони піднялися за ним, щоби його зловити живим. Серед граду ворожих куль та ясного рефлекторного світла прийшлося повстанцеві продиратися до ліса. На 20м м. перед лісом ворожа куля перебила йому ногу. Не звертаючи уваги на біль, піднявся з великим напруженням і почав дальше проди ратися до ліса. 4 м. перед лісом друга куля вальть його на землю, прошиваючи черевну яку і розгортає кишку. Знесилений але ще притомний зриває др. "Скалу" гранату, щоб не потрапити живим у ворожі руки. Та на жаль обидві гранати не вибухають.

Добираючи останніх сил спрямовує цілку кріса в сторону ворога, щоб у відсіч одержати вогненну загибату. По 4-ох крісоних стрілах посипалось 3 серії з ПММ і одна з них поцілила др. "Скалу" в голову.

Другого дня ранком, коли тіло було вже злине та скостеніле і не було спроможне дати належної відсічі ворогові, червоний кат заложив шнур на шиях пок. др. "Скали" і так затягнув до сена, щоб відтак фірвою завезти до району і там кинути на жар псагта кривим.

Здавалося, що на місці під лісом, здобутім власною кров'ю, стане могила а на ній хрест із написом "Відав за Волю України" Подня рано і вечером діти будуть прикрашувати квітами могилу та співали революційні пісні а старші молитися за душу пок. друга.

Червоний кат забрав тіло пок. друга, щоби і пам'ять по нім не осталася в народі. Однак пам'ять про друга героя остане на завжди в серцях українців.

Постій, дня 4.VI.1946 р.

Рай. УЧК "Мотря"

Протокол
про вбивших друзів дня 8.II.1946 р
в лісі біля села Миколаївки Золотопотіського району

Дня 7.II.1946р. провокатор Куліковський привів 40 більшовиків на місце, де 8.I.1946р. чекав на "Амара" і сказав їм: "Шукайте, тут має бути криївка". Більшовики шукали ціле пополудне ізнавши криївку, в якій сиділи: "Амара", "Іброн", "Умак", "Галка" та "Богданка". Більшовики почали стріляти та криївки щоби вони здалися. На це повстанці відповіли стріляти. Тому що вже темніло більшовики поставили біля криївки варту та розпочали вогонь і так сиділи до рану. Повстанці через цілу ніч співали революційні пісні.

Рано 8.II. більшовики знова казали повстанцям, щоб вони здалися. Повстанці і цим разом відповіли їм стріляти. Тоді більшовики кинули до криївки дві газові гранати і стріли в криївку вгору. Більшовики розкопали криївку і побачили, що всі в криївці були мертві. "Амара" сам застрілився, бо мав вник на чолі від стрілу. Більшовики забрали фіру від господаря, що брав дрова в лісі та завезли всіх до Миколаївки. В Миколаївці "віджив" "Умак" та почав прихвати. Більшовики дуже втішилися, дали йому шти і загорнули в його шини. Відтак забрали всіх до району. Зі Золотого Потока живі в побитих Шестерняк Василь/сержант НКДБ/до ліса і там їх сконує.

Постій, дня " травня 1946 р.

"Черник"

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі), підшито і пронумеровано 6 аркушів;

у тому числі літерні номери (ш.с.т.в.);
пропущені номери _____
+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст
Посада
20 червня 2018 року

[підпис]
(підпис)

І. Гардамара
(ініціали (ініціал імені), прізвище)